

L' ART DEL PAGÉS

LO PAIS Y LA FILOXERA

S' acosta 'l temps de verdadera invasió filoxérica sense que 's fassi res en cap sentit sobre un assumpto de tanta trascendencia pera 'l pais, com es lo de la filoxera.

Es hora ja de que 's pensi sériament en aquesta qüestió de vida ó mort pera 'l pais ó sino 'ns tornarém á trobar en la época del fruyt y passará lo del any últim, que quan se voldrá deturar la invasió de la plaga, será materialment impossible practicar las operaciones, suspesas en nostra provincia desde l' Agost del any passat, ni cap altre sistema de extinció que tractés d' adoptarse pera 'l successiu

Ara es la época donchs que no tardarán á notarse los terribles efectos en los vinyats, quals borrons comensan á esclatar.

Aquesta primavera s' ha de veure sa marxa progressiva y natural per desgracia, per mes que hi hajan personas que encara dubtin, sembla increíble, en la possibilitat de que 'l diminut insecte puga destruir nostres vinyats.

Mentrestant segueix lo pais pagant lo ral per hectárea y 'ls encarregats de combatre la filoxera no donant senyals de vida.

Se 'ns dirá que la oposició dels vinyaters es causa de la inacció. A n' aixó contestarém lo mateix que manifestarem en época oportuna, quan lo pais se declará acérrim contrari del procediment de sulfuratje á grans dosis empleat pera combatre la plaga, es á dir: que 'l pago d' un ral per cep que s' havia proposat pera indemnisar tots los que 's tractavan pel sulfuro de carbono, lo qual equival á dir, tots los que 's matavan, no

era de molt suficient ni justa, ja que venint aixó á ser com una especie d' expropiació forcosa, jamay per aquesta s' ha abonat un ral per cep sino molt mes, arrivant en algunas ocasions fins á una pesseta. Actualment se venen encara vinyas en plena producció en lo Vallés y altres punts de Catalunya, per las que 's paga per cep á rahó de la cantitat espressa.

Además, quina es la planta que per terme mitj no produheix un parell ó tres de rahims, essent aixís que generalment parlant nos quedém curts.

En aquest cas, donchs, lo valor d' una cullita ja equival á mes de la meytat de la indemnisió, vejentse l' agricultor privat de recullir lo fruyt del any y de la cullita vinenta ó de las duas successivas si 'ls ceps que se li matan estan en bon estat pera resistirne duas ó mes, ab lo qual ne surt perdent d' una manera notable.

O sino, aném á veure. Lo valor d' una lliura de rahims es per terme mitj de dos quartos y no hi ha cap cep regular que no 'n llevi mes de duas lliuras cada any. Com que no sols se matavan los atacats sino 'ls de son voltant, qual cantitat augmentava d' una manera considerable ab la irradiació, y lo pitjor del cas es que las terras sulfuradas á grans dósis quedan improductivas per uns quants anys, d' aquí la necessitat de modificar la lley en lo sentit d' augmentar la indemnisió, si 's vol evitar la resistencia que oposa 'l pais á que se li operi la vinya pera disminuhir la invasió de la plaga en benefici de tot ell en general.

A aixó tendeix una exposició que l' Institut agrícola catalá de Sant Isidro remeté á Madrid, ab l' objecte de que 's corregixin las disposicions sobre filoxera dictadas per lo ministeri corresponent, sense que á pesar del temps que ha passat desde son envió, s' hagi servit encara donarli curs lo Govern en cap sentit, puix fins ara contestació no ha vingut, com si fos cosa d' escassa importancia pera la nació tota.

No dubti la Excm. Diputació Provincial, ni la Junta de defensa contra la filoxera, ni molt menos l' Institut agrícola catalá, que escoltant los consells dels coneixedors del pais y als práctichs de cada localitat, s' arrivaria á una bona intelligen-

cia y no sols no hauriam hagut de lamentar los successos ocorreguts, sino que 's vindria á un acort, per medi del qual no 'n surtiria perjudicat ningú, ni 'l respecte de la autoritat menoscabat.

Lo conflicte, donchs, se resoldria indemnisant als vinyaters de la manera deguda y sense tardansa, si no al acte, cosa que no ha vingut succehint fins ara, per desgracia de tothom.

La creació dels Sindicats anti-filoxerichs, dels quals nos ocuparém en altre ocasió, no tendeix á altra cosa.

II.

Hem d'afegir á lo manifestat avans, altra consideració molt atendida y que s'ha de tenir en compte indispensablement, si 's vol que 'l país no 's disgusti y sobre tot que fins secundi las miras del Estat en aquest trascendental assumpto de vida ó mort pera tota la nació en general y es la conveniencia justa de rebaixar la tributació per territorial dels trossos que vagin morint per la filoxera, dintre 'l quinqueni contributiu.

Nos explicarém millor. Sempre hem vist y tothom sap que en una industria qualsevol l'interessat pot donarse d'alta ó de baixa per los efectes de la contribució en tot temps del any. ab lo qual logra tributar desde 'l comens del trimestre que 's dona d'alta ó deixar de tributar en l'acabament del en que 's dona de baixa y es aixó molt just, ja que contribuheix á las cargas del Erari públich, quan y deu contribuhirhi. Es més, á un fabricant ó industrial se li crema son establiment y si vol, fins que torna enjegar la fàbrica no paga matrícula, ó lo que es lo mateix, no satisfá rés al Estat durant lo temps que necessita pera reedificarlo ó posarlo en condicions de producció. ¿Succeheix lo mateix ab lo pagés? Nó, y aném á probarho.

Tots sabem desgraciadament la progressiva marxa invasora de la filoxera en nostras provincias de Gerona y Barcelona y 'ls terribles estragos que ha causat ja al Ampurdá, ahont s'ha deixat de cullir aquest any més d'una tercera part de vi, comparada la producció ab la d'anys passats, á causa de la disminució ocasionada per l'insecte. Donchs bé, alguns termes

municipals, entre ells los d' Espolla y Culera, han sollicitat la condonació del pago ó rebaixa de contribució territorial á causa d' haver quedat herms sos terrenos, passant de productius á estérils, y se 'ls hi ha negat la petició, que trobém molt justa y equitativa trobantse sumits en la miseria.

En vista d' aixó y de las rahons que exposavam en nostre anterior article, ¿no es del cas creure en la possibilitat de que 'l país segueixi fent marcada oposició al sistema decretat oficialment pera combatre la filoxera?

Si la lley contributiva de las terras, feta per quinquenis, no 's modifica donchs en lo sentit de condonar lo tribut territorial ó rebaixarlo fins ahont se dega, desde 'l moment que ha mort la vinya per la filoxera, veyém difícil que bonament se vinga á un acort entre la Propietat y la Administració publica.

FRANCISCO X. TOBELLA.

AGRICULTURA PRÁCTICA

LA CRIA DE GALLINAS

Devém considerar la cria de gallinas com una industria qual-sevol, com realment ho es, puix que hi entran gastos d' establiment, (galliners, eynas, població); primeras materias (aliments varis); y productes elaborats (gallinas, ous, plomas, fems etc).

Deixánt al judici de cadascú l' empleo de la incubació natural ó artificial, y 'l sistema de construccions, puix que la práctica y 'l bon sentit crech poden resoldre aquestas qüestions; y en quant al esculliment de la rassa, indicant que, á nostre entendre, de la del país millorada per selecció, podria formarse una excelent base pera la població d' un criader; fixémnos exclusivament en lo que pot dirse 'l negoci d' aquesta com de tota industria: baratura en las primeras materias y facilitat en la colocació de productes.

De la baratura de las primeras materias, ó siga 'ls aliments

que donguém á las gallinas, depen lo benefici que 's pugui ferhi. Aquí tothom sab que á las gallinas se 'ls ha de donar grá, grá y més grá. Tothom sab també que las gallinas son omnívoras, que al mateix temps que grá menjan verduras, carn, despullas d'escorxador y canyet, desferras de varis articles etc., pero ningu 'n fa cas, y 's perden miserablement, sent aixis que podrian ser base segura de un bon negoci en la cria económica de las gallinas. Lo grá surt car, es precis donchs associarlo ab altres elements pera sa alimentació.

Sería tal volta inconvenient lo plantejar un establiment de cria de gallinas en gran escala, en una casa de camp aislada, de difícil trasport sos productes, y en la que sols se pogués atendre á sas cullitas pera subvenir á la alimentació; pero en las inmediacions de un gran centre de població ahont tants residuos de tantas industrias, y del consum diari podrian aprofitarse, es indubtable son eczit. Tenim quantitats inmensas de alimentació propias pera las gallinaceas, que per nostra desidia 's descuyda y pert pera tota cosa útil. Encare que 's desconti lo que suma la carn de animals morts, y que podria aprofitarse, en las poblacions subalternas se tiran al femer las despullas dels caps de bestiar, que en sos escorxadors se sacrifican, y en lo de Barcelona van á parar al mar grans quantitats de sanch, preciós element pera la confecció de pastas molt nutritivas y molt del gust de las gallinas. Y no solzament se desperdicia en carn y sanch, sino que en las plassas-mercats de Barcelona pot veure's tots los dias un número bastant crescut de carros, carregant desperdici de las verduras venudas al matí, y que rentadas y cuytas donarian un aliment excelent, en alternació ab los grans y las despullas animals. Avuy, lo més que ab aquestos desperdici se fa, es tirarlos en confusió sobre un femer, ahont una manada de tocinos rosegan per necessitat aquell conjunt de fullas brutas y escombrarias; y cuydado, que la neteja de las tals fullas no es cosa tan difícil com pot semblar á primera vista, puix que poguent disposar d'aygua abundant, en tirantlas en una pica, per exemple, y mogudas per la rotació de unas palas subjectas á un disch, l'aygua que hi entraria neta per un cap, se 'n portaria ab ella la terra y cossos estranys al sortir per l'altre.

Pot afegirse 'l peix que surt averiat: los residuos de fábricas cervesa: 'l pallol de las fábricas de midó, y que val de 6 $\frac{1}{2}$, á 7 rs. cuartera: restos averiats de pastas pera sopa: desperdicijs dels magatzems y revenedors de pesca salada: y tants altres qual llista seria interminable. De moment, y desde aquí no m'es possible fixar un preu de cost á aquestos objectes, per necessitar-se calcular lo cost de acarreg y trasport al criader, serveys especials etc.; pero si es vist á primera ullada, que atés son valor nutritiu, y 'l no tenir avuy apenas cap aplicació, sería gran la baratura relativa de son cost.

Donchs bé, prescindint de totas aquestas ventatjas posém á continuació alguns datos, que poden servir pera calcular cost y rendiments:

Suposém la instalació de un galliner ab «1000» gallinas en una població rural qualsevol, y tindré:

Alimentació de 1000 gallinas en un any, (1).	Rs. 27,375
Renovació de una quarta part. (2)	» 4,425
Jornal de mosso.	» 3,000
Lloguers y entreteniment.	» 3,000

GASTOS. . . Rs. 37,800

(1) Com suposém l'establiment de cria de gallinas en una població rural, devém pendre com á base de la alimentació de las gallinas articles de producció local, y que per consegüent tingan poch preu, y per aixó nos havém fixat en la brisa quant surt de las premsas, y que convenientment col·locada pot conservar-se com la conservan nostres pagesos, y en la pinyolada de olivas despres de haverne extret l'oli d'us.

Ara bé, suposant un valor de 5 rs. la cuartera de farina de pinyolada y brisa en quantitats iguals, y que hi barrejem un 5 p.º de farina d'ordi ó altres grans, que considerém á 9 ptas. cuartera, y tenint en compte que á aquesta barreja podém fixar-li un pes aproximat de 68 lliuras per cuartera, y que per convertirla en pasta admet un 50 p.º de son pes de aygua, tenim que empleant 5 cuarteras al dia de ditas sustancias convertidas en pasta, 'n resultan 680 lliuras á repartir per 1,000 gallinas, lo que (ademés de grans y verduras) constituheix una racció més que suficient, y qual valor es:

Lo 95 p.º de 5 crias á 5 rs.	Rs. 23'75
Id 5 » de id. á 9 »	» 9'
Consignant diariament per verduras.	» 6'25
y ademés com á racció suplementaria en grá una cuartera al dia per 1.000 caps.	» 36'

Resulta un gasto diari de. . . Rs. 75'

que multiplicat per 365 dias, dona un total de gastos per alimentació de 1,000 gallinas, y en un any de Rs. 27,375.

INGRESSOS

Mil gallinas, á 100 ous per any y per gallina, com á terme mitx, y que en un galliner ben dirigit podria augmentarse, donarán 10,000 dezenas ous, á 1 peseta dezena.	Rs. 40,000
250 gallinas, valor en venda.	» 5,000
300 pollastres y caps petits.	» 3,000
25 capons y caps grans.	» 500
Plomas, gallinassa, etc.	» 2,000
TOTAL.	Rs. 50,500

Ingressos total.	Rs. 50,500
Gastos id..	» 37,800
BENEFICI.	Rs. 12,700

Si ara calculém que 'l cost d' eynas, construccions etc., (tenint present que ja consigném 3,000 rs. anyals pera lloguers de terras, etc.) ascendeix á.	Rs. 10,000
Cost de las 1,000 gallinas.	» 20,000
á lo que afegimhi 'ls 37,800 rs.	» 37,800
de alimentació etc, tenim.	Rs. 67,800

com á capital á emplear, y si aquest capital, empleat sense cap de las ventatjas ants enumeradas, nos dona un benefici de Rals 12,700 y resulta que ha redituat un 19 p.%, preguntém, ¿en quin negoci d' tant poca exposició podria emplearse un capital contant ab tals beneficis?

De manera, que partint dels datos anteriorment apuntats, y tenint en compte que la cantitat anotada pera gastos de alimen-

(2) Renovació per manteniment de 1,000 caps, la quarta part=caps 250. Pera obtenir eixos 250 caps ó gallinas de renovació suposém que posém á incubar 800 ous, qual valor es de.	Rs. 320
y contant ne surtin 600 polls que contém mantenir 4 mesos per.	» 4,100

Suman la cantitat consignada de. . . Rs. 4,420

tació etc., y que 's considera com á capital invertible. seria reembolsada per los productes, á mida que se enés empleant, y que en rigor no deu haver de contarse com á tal capital, tenim que pera instalar un galliner model ab 10,000 gallinas ne sobraria ab un capital de 500,000 rs., y que aquest capital, seguint la mateixa proporció en los rendiments, y sens tenir en compte que tant com en més escala 's fes la cria, serian relativament més petits los gastos, nos donaria un benefici net de 127,000 rs., que no es menos d' un 25 p.%, é hi ha dret á suposar seria major aquest benefici si se aprofitessin totas las circunstancias de lloch ants citadas.

Ara bé, ja tenim facilitat de obtenir un article, com son, ous y virám en condicions ventatjoses. ¿tenim mercats ahont colcarho?

Fácil es probar la afirmativa.

Per regla general, totas las indnstrias necessitan consignar una important quantitat pera gastos de viatjes y representació, á fi de donar més fácil surtida á sos productes: res d' aixó 's necessita en la cria de gallinas, puig que tenim lo mercat á casa mateix. La quantitat de ous y virám que Barcelona consum per si sola, es inmensa, y per vergonya de un país que á totas horas ne diuen agrícola per excelencia, un exzercit sens fi de volateria passa sens parar la frontera francesa, pera venir á satisfer nostres primeras necessitats, y que nosaltres, per nostre incuria, no bastém á satisfer ni en una décima part. Avuy, si á Barcelona pot menjarse gallina, 's deu als francesos de Tolosa y sa comarca, que aprofitan los elements de son país, com podriam aprofitar los del nostre, vehuen caure en sas butxacas una récula de millions de franchs á cambi de las gallinas y ous que 'ns envian, y que nosaltres los hi comprém á bon preu, sens intentar produhir lo que ells produheixen y que tants bons resultats los hi dona. Basta mirar la nota que tots los dias publica la Companyia del ferro-carril de Fransa, de las expedicions despatxadas en Port-Bou, pera convencer's de aquesta veritat. Ja en 1875, segons una estadística publicada per lo *Diario de Barcelona*, en sa edició de la tarde del 10 de maig de 1878, y extreta de una memoria que nostre cónsul en Cete enviá al

ministre d' Estat, resulta que Barcelona rebé de Cette en 1875, 13,533 gabias gallinas que á 40 caps per gabia com á terme mitj fan un total de 541,320 gallinas, sense contar las arrivadas de altres procedencias, y las que pogueren entrar per la via terrestre que dehuen considerarse en cantitat respectable. Es natural que desde aquella fetxa hagi aumentat lo consum, y com no hi há dret á creure que proporcionalment hagi aumentat nostre producció gallinícola, haurá aumentat per consegüent la importació de virám y ous en cantitats importants. De consegüent demostrat queda que no sols tindrian fácil colocació los productes de un galliner ab 10,000 caps de població, sino que encare que aquestos ascendissen á un milió; puix que majors son las importacions extrangeras, que 'ls productes que de tal establiment podrian oferirse al mercat.

¿Per qué donchs no 's proba la cria de gallinas y consegüent producció d' ous en nostra terra. ¿Per qué en aquest article com en altres no s' intenta el eczimirnos de ser tributaris del extranger? Per qué no se emplean capitals en un negoci susceptible de donar utilitats per més de un 25 p.%.? Deixém la contestació d' aquestas preguntas á qui puga donarla.

Capellades 15 Mars 1884.—P. JUNCOSA.

VARIETATS

¿QUÉ T' HE FET, OH POBLE MEU?

*¿Qué t' he fet? Jesús te crida,
¿qué t' he fet, oh poble méu?
t' estimat més que la vida
y tu 'm donas mort en creu.*

I.

*¿Qué t' he fet, ho vinya impura,
jardí un temps del méu amor,
que ets per tots font de dulsura,
y ets per mi font de dolor?*

Quan per tú d' amor moria
¿qué poguí fer que no fés?
te doní tot quan tenia
¿qué podia darte més?

II.

Sent jo Rey de l' alta gloria,
tot m' entrego á cada hú;
vos tinch tots en la memoria
¡y en son cor no 'm te ningú!
Prou espero en lo Sagrari
las visitas de amistat,
¡trist de mí! com al Calvari
ploro en trista soledat!

III.

Nit y dia us obro 'ls brassos,
pecadors, ¿cóm no hi veniu?
seguesch sempre vostres passos;
pecadors, ¿per qué 'm fugiu?
Mon amor que may se cansa
cap al cel vos va cridant,
y heu ferit ab una llensa
aqueix Cor que 'us ama tant.

IV.

Si ab amor l' amor se paga,
poble méu, ¿cóm m' has pagat?
es mon cos tota una llaga,
¿per qué tant m' has assotat?
Mereixías un suplici,
l' he passat per ton amor,
¡y ara 'm deixas per lo vici!
¡per vil fancú deixas mon or!

V.

¡Vinya meva, vinya amada,
per Mi fores ben cruel;
perque ab sanch jo t' he regada

tu m' has dat vinagre y fel!
T' he guarnida ab flors divinas,
te doní mon Cor per font,
y tu 'm donas sols espinas
que coronan lo meu front!

JACINTO VERDAGUER, Pbre.

NOTICIAS

Concurs viti-vinicola.—Baix la protecció de la Societat d' Agricultura de Bohemia (Austria), se celebrarà en Praga, durant la primera quinzena del mes de Maig vinent, un concurs internacional de màquines e instruments vitícoles y vinícoles.

Las eynas que 's presentin se probarán en lo terme d' Oysocar, prop de Praga.

Influencia de las sembras primarencas en las cullitas.—Probas que s' acaban de fer á Inglaterra per los agricultors Frederick Hibernad y Mr. Thiel, han vingut á demostrar d' una manera incontestable, que no sols disminuixen las cullitas en rahó directa de la major ó menor tardansa de la sembra, sino que també lo pés del grà experimenta una gran disminució en los cereals de sementera tardana, sobre tot, lo ségol y 'l blat. Mil grans de blat igual han presentat una diferencia de de pés de 12 grams desde la primera fins la quinta cullita, per l' ordre en que 's realisaren.

L' argument en favor de la sementera primarenca, no pot, donchs, ser mes concluent, y bó seria que nostres pagesos fessin per sí mateixos las probas.

Ous artificials.—La fabricació d' ous artificials ha alcansat en América gran prosperitat.

Una sola casa produheix més de mil ous per hora.

Lo rovell se fa ab una pasta que conté farina de blat, midó y altres ingredients; y la clara ab albúmina, qual composició química es igual á la dels ous naturals.

Ab una pel·lícula de gelatina se forma la envoltura interior, y la closca es un guix especial y una mica més espessa que la natural.

Fet lo rovell en forma de bola, se tanca en la albúmina, y 's somet á un moviment de rotació bastant rápit per donarli la forma oval.

Després se fica en la gelatina; d' allí se passa al guix, y com aquest s' asseca desseguida, l' ou no pert sa forma.

En lo gust, aquestos ous se confonen ab los naturals, y poden conservar-se frescos alguns anys, y 's rompen ab menos facilitat que 'ls altres.

FIRAS, MERCATS Y CULLITAS.

Berga.—Xeixa á 16'50 pesetas per quartera.—Forment á 15.—Segla á 11.—Segla xeixós 1.ª á 13.—Id. id. 2.ª á 12'50.—Ordi á 10.—Cibada á 7'50.—Blatdemoro á 11'50.—Garrofins á 14'50.—Fabas á 15.—Fabons á 15'50.—Monjetas á 26.—Patatas inglesas á 6'50.—Id. blancas á 5'50.

Figueras.—Blat de 19'38 á 20 pessetas hectólitre.—Mestall á 16'88.—Sécol á 13'75.—Ordi á 10.—Cibada á 8'75.—Blatdemoro á 14'38.—Mill á 16'25.—Panís á 20.—Monjetas de 29 á 33'75.—Ciurons á 36'25.—Fabas á 15.—Fabons á 16'25.—Vi á 34.—Ayguardent á 80.—Oli á 80'70.

Reus.—Las pluhas d' aquestos últims dias han favorecut notablement nostres camps, en termes que l' arbrat comensa á reverdir y 'ls ceps desenrotllan sos borrons, brotant ab forsa extraordinaria.

Anuncian los pagesos bonas cullitas en tots los fruyts, si no sobrevenen calamitats que las destruheixin.

En los últims mercats s' ha notat certa tendencia á la baixa en alguns dels articles, particularment en los cereals y garrofas, y las transaccions comercials que 's verificaren foren solzament las precisas pera atendre al consum de la setmana.

Vich.—Xeixa á 14'75 pessetas quartera.—Forment á 13'50.—Mestall á 10.—Sécol á 9.—Ordi á 7'50.—Cibada á 6.—Espelta á 5.—Blatdemoro á 10.—Mill á 12.—Fajol á 9.—Fabas á 11.—Llegum á 11.—Fasols á 16'50.—Ciurons á 19.

Vilanova y Geltrú.—Los propietaris rurals, quals fincas radican en los voltants de la població, se veuhen en la necessitat d' empolsar los ceps ab cals pera evitar los perjudicis que 'ls hi causa una plaga de caragolets destruhint la brotada tendra.

Valencia.—Durant lo curs de la quinzena 's nota un moviment d' alsa en totas las classes d' olis, que 'ns fa presumir que durant l' any actual los olis tindrán un valor relatiu á la escassa recolecció de la present cullita.

Los olis nous superiors apenas han entrat en nostre mercat, perque dels pobles de producció ja surten ab destí pera 'ls mercats extranjers, ahont conseguixen preus remuneratius, en merit de sa bondat y bonas condicions.

Lo port de Vinaroz y la platja de Benicarló s' han vist animats aquestos dias de molts vapors estranjers que hi arribavan a carregar vins. Aquestos han tingut rebaixa en lo preu, y 'ls venen á vuyt rals lo *canter* los productors, que no fa molt temps no volgueren vendre'l á dotze als comissionistas francesos, esperant novas alsas en la cotisació.

Imprempta de «La Renaixensa», Xuclá, 13, baixos.